

Schaduw in het hart

Hoofdstuk 1

Tweënhalf jaar eerder

Alex stond op de hoek van de winkelstraat en stak een sigaret op. Links achter hem lag een eenzame steeg, gehuld in het gele licht van de straatlantaarns. Voor hem lag de winkelstraat met het sierlijke plaveisel, de kleine fonteintjes met het bronzen beeld van de spelende hond, sfeerverlichting en vrolijke etalages waar op dit uur van de nacht niemand meer naar keek. Rechts de kleine winkel, enigszins weggedrukt tussen café en geschenkenwinkel, van de oude baas die te vaak had gezegd dat hij geen enkele bank vertrouwde. Dat hij zelf zijn geld bewaarde. Die het tegen de verkeerde mensen had gezegd.

Alex' handen trilden een beetje. Van de kou, hield hij zichzelf voor. En dat moest dan zomer voorstellen. Typisch Zweden. Het zou hem verbazen als het kwik tot de twaalf graden reikte. Boven hem begaven de wolken het bijna onder het gewicht van de regen. Nog even en dan werd die emmer over hem uitgestort. Zeker weten. De herfst stond blijkbaar nu al te popelen.

Hij hoorde de ruit breken. Kromp automatisch in elkaar.

Wat deed hij hier? Hoe was het zover gekomen?

Als Cedersjö hem niet bij zich had geroepen, vanwege die ruzie... Ja. Hij had misschien overdreven gereageerd op die opmerking van Liam. En ja, dat was niet de eerste keer... maar die schorsing...

Hij zag de man weer voor zich. Dikke blonde haardos die altijd

oogde alsof hij net uit bed kwam. Diepe rimpels, kaarsrechte houding. Een kin die altijd een tikje naar voren stak, alsof hij daarmee zijn positie duidelijk wilde maken. Lichtblauwe ogen die de kleur van ijs aannamen als hij nijdig was.

Misschien was dat wel het enige waaraan je zag dat hij kwaad was. De man verhief zijn stem nooit. Keek je alleen aan zoals alleen hij dat kon doen. Een blik die Alex te vaak had gezien.

Whatever. Dan ging hij toch niet meer naar school. Boeiend. Hij herhaalde het, keer op keer, zoals hij het al een paar dagen herhaalde. De opmerking zat in zijn hoofd, maar nog niet in zijn lijf. Nog niet daar diep vanbinnen. Daar schroeide het nog, als een sigaret die in zijn maag terecht was gekomen en maar niet wilde doven. Hij was een idioot.

Hij stak een sigaret op. Eentje uit het pakje dat hij van Jamie had gekregen. Hoestte toen de rook zijn longen bereikte. Vond het niet eens lekker.

Onrustig leunde hij van de ene voet op de andere. Zijn hoofd verborgen in de capuchon van zijn zwarte sweatshirt met de Keltische tekens waarvan hij de betekenis niet eens kende. Het sweatshirt dat hij van pa had gekregen. Alsof hij daarmee dat fiasco in Frankrijk had kunnen afkopen.

Jamie en Onno hadden hem meegesleurd naar de stad. Hem voorgesteld aan de jongens, wier namen hij nauwelijks kende. Hij mocht hen niet eens bijzonder, maar hé... hij had geen blik potentiële vrienden dat hij kon optrekken.

En nu stond hij hier.

Zoek vrienden, had die zielenknijper gezegd.

Nou, bedankt.

En dan had je Emma nog...

Sofie zat tegenover de arts. Waarom was het zo benauwd in haar kamer?

Haar handen rustten in haar schoot, op de zachte stof van haar bloemenjurk. Ze had haar vest al opengemaakt. Ze zou het moeten uittrekken, maar kwam er niet echt toe. Dat was een van die dingen...

In plaats daarvan liet ze de vingers van haar rechterhand over de gladde, naakte, ringvinger van haar linkerhand glijden. Keer op keer. Het zachte trillen van die hand negerend.

Naast haar wachtte de rollator. Het enige waaraan ze zich werkelijk vast kon houden.

De arts naderde de pensioenleeftijd, maar was nog jong vergeleken met haar. Vergeleken met iedereen die hier in Elshof woonde. En met zekerheid gezonder.

Zijn brede mond lachte vandaag niet. Zijn ogen droegen een medelijden in zich dat ze beslist niet wilde voelen.

‘Ik vrees dat er weinig is wat we eraan kunnen doen, anders dan wat we nu al ondernemen,’ zei hij.

Zijn stem klonk ver weg. ‘Ik zal de medicatie nog een keer bekijken, maar helaas is dit een van de mogelijke complicaties van parkinson.’

Ze knikte. Haar linkerhand ging nu even naar het kettinkje met het roosje. Voelde de kleine bloem tegen de huid van de vingertoppen. Het beeld dook weer op. Bergroosjes. Modder. De vergeten plek. Nee, niet vergeten... nog niet. Nog niet. Maar op een dag... Het maakte haar bang.

Met de diagnose leek het lot bezegeld. Niet alleen haar eigen lot, maar vooral dat van Lillhem. Van de herinneringen. Van dat ene plekje. Was alles straks opeens weg?

‘Als je er met iemand over wilt praten...’ begon de arts.

Ze schudde heftig haar hoofd. ‘Nee. Dat wil ik niet.’

‘Sofie...’

‘Nee.’

Ze stond op. Wankelde even en greep zich vast aan de rollator. ‘Ik red me wel.’

Had ze dat niet altijd beweerd?

Ze liep naar het aanrecht. Wist niet eens wat ze daar wilde doen.

Ze wilde dat hij ging.

Toch keek ze weer naar hem, zoals hij daar zat, zijn handen in zijn schoot gevouwen.

Caisa stond bij het raam. Een bezorgde uitdrukking op het gezicht van de verpleegster.

‘Hoelang duurt het voordat ik... nou ja, je weet wel...’ vroeg Sofie. Ze haalde diep adem. ‘Hoelang duurt het nog totdat ik zo gek ben als een deur?’

‘Je wordt niet zo gek als een deur. Ik heb je al uitgelegd dat dementie bij parkinson niet hetzelfde is als alzheimer bijvoorbeeld, al zou ik ook die mensen beslist niet zo gek als een deur willen noemen.’

‘Dan ken je Hetty niet.’

De arts schraapte zijn keel. ‘Het kan lang op dit niveau blijven. Het kan morgen verergeren. Je kunt trager worden, steeds meer moeite krijgen jezelf ergens toe te zetten, het steeds lastiger vinden om simpele handelingen te verrichten en in toenemende mate problemen krijgen met het herinneren van dingen die lang geleden gebeurden. Dat soort dingen. Ik weet niet hoe de toekomst eruitziet.’ Hij spreidde zijn handen om zijn woorden te benadrukken. ‘Maar ik denk dat het belangrijk is dat je erover praat. Duidelijk maakt wat je wel en niet wilt voor de toekomst. Voor het moment waarop je dat misschien niet meer zo goed kunt.’ Hij stond op.

‘Ik dacht dat je betaald werd om zoiets te weten,’ beet Sofie hem toe.

Ze draaide zich weer om naar het aanrecht en voelde hoe haar eigen woorden als een mes in haar ziel staken. Misschien was het beter om straks alles te vergeten. Dan vergat ze ook wat voor

kreng ze tegenwoordig zo vaak was. Maar was het niet zo dat ze juist dat niet zou vergeten? Ze wist het niet. En hij ook niet.

‘Het spijt me,’ zei hij. ‘En zoals gezegd... het kan stabiel blijven, maar ik kan niets beloven. Dus als er dingen zijn die je nog graag wilt doen, is dit het moment om dat te doen.’

Ze hoorde hoe de arts achter haar naar de deur liep. Hoe hij haar groette. Ze gaf geen antwoord.

Caisa kwam naar haar toe. Ze zag het niet, maar voelde het. Of hoorde het.

Ze voelde Caisa's hand op haar schouder. ‘Gaat het, Sofie?’ vroeg de verpleegster.

‘Ja. Het gaat wel,’ loog ze.

‘Zal ik je zo meteen een kopje koffie brengen?’

Sofie knikte. Ze keek niet om naar Caisa. Wilde niet dat de verpleegster haar tranen zag.

Ze wist dat het meisje het begreep.

Caisa verliet de kamer bijna geruisloos en gaf Sofie de ruimte om dat te verwerken wat nauwelijks te verwerken viel.

Het was geen gewone vergeetachtigheid die haar plaagde. Geen verwardheid door medicatie en meer dan alleen af en toe die rooie kat in haar kamer zien die er niet was.

Het was het begin van het einde.

Hoofdstuk 2

Het geluid van de sirenes was meteen dichtbij. Geen waarschuwing vooraf. Alsof ze uit het niets opdoken.

Alex had het nummer van Jamie ingetoetst en schreeuwde in zijn mobieltje. Riep dat ze moest maken dat ze wegwamen. Het was zinloos. Hij wist het. Jamie had het gesprek niet eens aangenomen. Zich niet aan de afspraak gehouden. En hij schreeuwde tegen de toon die dat aangaf.

Een van de politieauto's stopte bij hem.

Natuurlijk moest hij de benen nemen. Wegrennen. Had hij soms voor niets zijn beste gymschoenen aangetrokken?

Maar hij deed het niet. Hij stond daar op de hoek, met de sigaret tussen zijn trillende vingers, en keek naar de politiemannen die met veel bombarie uit de auto sprongen.

Het regende nu. De mannen in uniform leken door het natte gordijn heen te duiken, recht op hem af.

Hij voelde de handen die hem vastgrepen als pijnlijke klemmen. Hoorde de stemmen die iets riepen over recht of zo. De woorden drongen niet tot hem door.

Zijn handen werden op zijn rug in de boeien geslagen en een van de politiemannen, een jonkie nog, vol littekens van puberpuisten, duwde hem tamelijk ruw in de auto.

En al die tijd deed hij niets.

Zijn lichaam deed niets. Alsof hij was veranderd in een lappenpop of iets dergelijks.

Geen woord kwam over zijn lippen. Geen verdediging. Geen verontwaardiging. Niets.

Hij zat daar maar op die achterbank als een zoutzak, terwijl de politieauto weer in beweging kwam.

Hij probeerde niet te denken aan straks.

Aan mam, die naar het politiebureau kwam. Aan de uitdrukking die hij op haar gezicht zou zien.

Misschien was dat het ergste. Dat ze nog steeds niet beseftte wat hij was. Dacht dat hij nog de jongen van toen was.

En dan? Wat gebeurde er dan?

Gevangenisstraf?

Kon hij zijn gitaar meenemen in de gevangenis?

Daar blijven, ver weg van alles wat om hem heen gebeurde?

Geen verplichtingen meer. Geen druk van school of zogenaamde vrienden. Nergens meer bij hoeven horen. Buiten de maatschappij staan.

Als hij zijn gitaar maar bij zich mocht houden.

Sofie zat in de fauteuil bij het raam en staarde naar buiten. Het was koud voor de tijd van het jaar. Het was koud in haar hart. Het kopje koffie dat Caisa haar had gebracht, stond onaangeroerd voor haar.

Ze was tegen het meisje uitgevallen. Natuurlijk had ze dat gedaan. Dat was het mens dat ze was geworden. Alles wat ze nooit had willen zijn.

Opgesloten in een instelling en in haar eigen lichaam. Misschien was dat laatste nog het ergste. Dat er niets meer voor haar lag. Dat er geen afleiding meer was. Niets wat de stinkende wonden uit het verleden kon bedekken.

Haar vingers speelden met het roosje aan de ketting.

Aan de andere kant van haar gesloten deur hoorde ze haastige voetstappen van verpleegsters en de piepende wielen van een rollator of een rolstoel.

Als Ida nu maar niet kwam...

Niet nu.

Ma was natuurlijk woedend toen ze hem op het bureau ophaalde. Begon weer over verkeerde vrienden en dat soort gezeik. Alsof vrienden voor het oprapen lagen.

Zeurde over de manier waarop hij zich door hen liet meeslepen. Alsof hij zelf geen beslissingen kon nemen. En natuurlijk had ze over die schorsing gehoord. Natuurlijk had Cedersjö haar gebeld.

Ze had hem huisarrest gegeven. Whatever.

Morgen zouden ze praten, had ze nog gezegd. Alsof er iets te praten viel.

Mam had die voetbalidoot in huis gehaald. Die vent die dacht dat hij de plaats van pa in kon nemen. Van de pa van vroeger dan. Totdat ook deze man vertrok en mam weer huilend achter gesloten deuren achterliet en hijzelf weer misselijk werd van het lege gevoel in zijn maag en die kou, die nooit echt wegging. Want uiteindelijk zou hij weggaan. Precies zoals oma uit zijn leven was verdwenen. Precies zoals pa zijn boeltje had gepakt. Pa, die nooit zou vertrekken. Vijftig was-ie. Met te lang haar gedroeg hij zich als een debiel om indruk te maken op de Filipijnse die hij volgens eigen zeggen pas had leren kennen toen hij bij mam was weggegaan, maar van wie Alex veel oudere foto's had gezien. De hufter.

‘Kom naar Frankrijk,’ had hij gezegd. ‘De deur staat voor je open. Kunnen we eens echt met elkaar praten, dingen ondernemen...’

Die hele uitnodiging was niet meer dan een van die dingen geweest die vaders nu eenmaal schijnen te zeggen als ze de rest van het gezin in splinters achterlaten. Hij had het kunnen weten. Sinds pap naar Frankrijk was vertrokken om daar de puber uit te hangen, had hij zegge en schrijve drie kaarten van hem gekregen in twee jaar tijd. Niet meer dan dat. Die ouwe was zich vast doodgeschrokken toen Alex liet weten dat hij hem daadwerkelijk op wilde zoeken. Maar ja... hij had er niet meer onderuit gekund

na al die mooie woorden. En Alex zelf was gewoon een stomkop geweest.

Het enige wat pap had ondernomen was zich uitsloven voor die Filipijnse en in haar opdracht werken in die bouwval die een jaar geleden al een hotel had moeten zijn, zodat zij straks met mooie kleren kon prijken.

Goede gesprekken voeren, jaja... Alex doe je even dit, Alex doe je even dat. Nee, Alex. Nu geen tijd.

Het was een puinhoop geworden. Zijn hele leven was een grote puinhoop.

Zoek vrienden, had de schoolpsycholoog gezegd. Een jongen als jij moet niet alleen zijn.

Alsof dat zo simpel was.

Hij was een rare. Dat wist hij zelf ook wel. Zat het liefst met zijn gitaar op zijn kamer. Of zoals nu met de kat op zijn schoot. Speelde met het plectrum dat hij altijd bij zich droeg.

Zoek vrienden.

Maar Jamie en Onno hadden hem gezocht.

Misschien had mam gelijk. Misschien hadden Jamie en Onno die invloed op hem, zoals ze beweerde. Of eigenlijk wist hij dat wel zeker. Maar mam had die voetbalidoot. Pap had zijn Filipijnse. En hij?

Hij had alleen het zwarte gat in zijn maag dat alles eromheen opvrat.

Hij aaide de spinnende kat. Wilde dat hij die kat was. Maar wie interesseerde het nu wat hij wilde?

Vandaag was het precies vijftenzestig jaar geleden. De dag waarop haar toekomst opnieuw zou worden geboren. De dag waarop hij niet op kwam dagen.

Haar moeder had er niets mee te maken gehad. Maar alleen omdat ze het niet wist.

Sofie wist nog goed dat ze die ene dag met momenten juist van het tegendeel overtuigd was geweest. Dat haar moeder erachter was gekomen en nu, juist op deze dag, haar maatregelen had genomen. En de maatregelen die haar moeder nam, waren nooit halve maatregelen. Ze was een zakenvrouw. Uit noodzaak, omdat haar vader te vroeg was gestorven. Als een van de vierentachtig slachtoffers van de Hansa-catastrofe op 24 november 1944, toen de boot op weg naar Visby door een Russische torpedo werd geraakt en zonk. Omdat de papierfabriek van pa door moest draaien. Mensen aan het werk moest houden. En ma het brood op tafel moest brengen. Er was geen ruimte geweest om te rouwen.

Niemand met wie Sofie destijds haar herinneringen had kunnen delen aan de papa die haar in zijn sterke armen droeg, met haar naar het bos ging, haar kleine hand in zijn grote hand, haar leerde welke paddenstoelen je kon eten en die zich altijd liet verleiden tot het voorlezen van nog een verhaaltje, zelfs als hij het eigenlijk veel te druk had. Niet dat ma een slecht mens was. Maar ze was anders. Ze was de vrouw die zo'n beetje boven haar stond. Niet naast haar. En ze was altijd zakelijker geweest dan pa.

Ma had zich over de praktische zaken gebogen die geregeld moesten worden, terwijl zij zich in papa's armen warmde bij het smeulende vuurtje omdat het hout schaars was en de kou in de muren van hun huis was gekropen. Ze wist nog steeds hoe dat voelde. Hoe zacht zijn onderstel was, dat hij altijd onder zijn kleding droeg. Ze wist nog hoe hij rook. Hoe de zoete geur van zijn onmisbare pijp altijd om hem heen hing. Ze had nooit bij ma op schoot gezeten. Ma had het altijd te druk gehad. Hield niet van dat gedoe. Voor pa's dood al niet en daarna nog minder. Maar dat betekende uiteraard niet dat Sofie vroeger mocht doen wat ze wilde. Dat er geen regels waren en dat ma haar mening over alles en iedereen onder stoelen of banken stak, of dat ze bereid

was om de zaken van meer kanten te bekijken dan slechts vanuit haar eigen visie. Niet ma.

Vijfenzestig jaar geleden wachtte Sofie op hem. Hij kwam niet. Alleen Ebba, haar zus, die alles wist. Over een paar maanden was het vijfenzestig jaar geleden dat... nee. Niet aan denken. Niet nu.

Het enige wat ze nog had waren de herinneringen. Er waren herinneringen die ze koesterde en herinneringen die wonden hadden geslagen die zo diep waren dat ze nooit meer zouden helen. Zoals ze ook nooit echt was geheeld na de dood van haar vader.

Ze had natuurlijk haar manier gevonden om af en toe terug te gaan in de tijd. Zich te koesteren in de warmte van echte liefde. Maar dat was haar afgenomen, bijna drie jaar geleden. Door parkinson. Niet in het begin, toen ze zich nog best kon redden. Maar later. Toen de evenwichtsstoornissen begonnen. Toen ze viel, niet één keer, maar keer op keer, en uiteindelijk haar heup brak. Die heup was min of meer genezen. Zij niet. En daarom zat ze nu alweer bijna drie jaar hier. Er waren momenten waarop ze dacht dat ze die dag beter had kunnen sterven. Er waren nog meer momenten waarop ze dat juist niet dacht.

Vandaag dacht ze niets. Vandaag werd ze meegetrokken met de tonen van haar herinneringen. Met haar verdriet, dat als een inktvlek diep in haar verborgen lag, maar nu langzaam uitlekte. Met alles wat hiervoor was.

Ze sloot haar ogen, dacht aan muziek en aan voetsporen in het stof. Aan wat ze zich wilde herinneren nu ze nog de regie in handen had. Nu haar herinneringen nog bestonden.

Vandaag was van haar.

De rest moest wachten tot morgen.

Ze had zijn ontbijt naar boven gebracht. Hij voelde dat ze naar hem keek, maar ontweek die blik bewust. Hoe kon hij dat doen?

Hoe kon hij haar recht in de ogen kijken na alles wat hij had gedaan?

Het was niet alleen omdat hij zich een ongelooflijke hufter voelde – een ongelooflijke hufter wás. Het was ook de angst dat ze de dingen zag die hij verzweg. Of dat hij in haar ogen las dat ze het wist.

Ze had geprobeerd met hem over die inbraak te praten. Zij had gepraat, hij had gezwegen. ‘Je huisarrest blijft van kracht,’ besloot ze. ‘Tot aan de bruiloft. Of daarna. Dat weet ik nog niet.’ Ze stond op. ‘We maken allemaal fouten, Alex. Ik zal de laatste zijn die dat ontkent. Maar wat jij hebt gedaan...’ Ze haalde diep adem. ‘Je hebt gelogen. Je weet hoe ik daarover denk.’

‘Iedereen liegt,’ zei Alex. Hij keek niet naar haar. Wist dat ze rood zou worden. Haar lippen op elkaar zou klemmen. Hoorde haar diep zuurstof inademen door haar neus.

‘Dat die... die... Ik wil het woord niet eens noemen, maar dat die man die de naam vader niet eens mag dragen, het blijkbaar normaal vond om ons allebei te bedonderen, wil nog niet zeggen dat iedereen het doet. Als dat zo was, was dit een wereld waar ik niet eens in zou willen leven.’

‘Wie wel?’

‘Alex...’

‘Ik wil er niet over praten.’

Hij hoorde de aarzeling van zijn moeder. ‘Waarom wil je naar hem toe?’ had ze gevraagd, toen hij naar Frankrijk ging. Hij had geen behoorlijk antwoord kunnen geven. Hij had het zelf niet eens geweten. Had hij werkelijk verwacht dat hij het beter zou begrijpen als hij daar was geweest? Dat hij iets van de man die zijn vader ooit was geweest daar in die bouwval terug zou vinden? Was hij werkelijk zo naïef geweest? En was ma zo naïef dat ze dacht dat alles dit keer anders zou worden? Of dat hij ook maar iets van wat hij voelde onder woorden kon brengen? Alsof zij dat zelf ooit had gekund.

‘We zullen zien wat de rechter beslist,’ besloot ma.

‘Ik wil er niet bij zijn,’ zei Alex nu.

Zijn moeder stond in de deuropening van zijn kamer. Wist wat hij bedoelde.

‘Het is bepaald geen formeel gebeuren, Alex. Oom Carl met Lina en je twee nichtjes, een zus van Hendrik met haar echtgenoot en zijn moeder, en natuurlijk Emma. Meer mensen komen er niet. Wil je je daarvoor werkelijk verstoppen op je kamer?’

‘Daar gaat het niet om,’ reageerde hij. *Waarom moet ik er zo nodig bij zijn? Waar heb je mij voor nodig? Je hebt die voetbalidoot nu toch? Alsof die blijft...* De woorden bleven ergens diep in hem hangen.

Hij keek niet naar zijn moeder. Kon het niet.

Als hij dat deed, zag hij haar pijn. Alsof ze nog niet genoeg had geleden toen pa verdween...

Hij was onnozel als hij dacht dat hij zelf beter was dan pa.

‘Waar gaat het dan wel om?’ vroeg ma.

Hij gaf geen antwoord.

‘Ik ga je niet dwingen, Alex. Ik zou het erg fijn vinden als je je bedenkt, ondanks alles. Maar ik ga je niet dwingen.’

Hij wist dat ze dat niet zou doen. Wenste maar al te vaak dat ze dat wel zou doen. Sterker was. De vloer aanveegde met eenieder die haar pijn deed. Dat ze dat destijds met pa had gedaan en nu met hem zou doen. Dat ze eindelijk eens woedend zou worden. Eruit zou gooien wat haar bezighield. Tegen hem zou schreeuwen zodat hij eindelijk terug kon schreeuwen.

Alles was beter dan die trieste glinstering in haar ogen en die kleine zenuwtrek bij haar mond die nooit helemaal was verdwenen na pa's vertrek. Waarvan hij nu de oorzaak was.

En meer dan dat zou er niet komen.

Hij gaf geen antwoord. Liet zijn vingers zacht over de snaren van zijn gitaar glijden. Sloot zich af.

‘Ik hoop dat je je bedenkt,’ zei ze. ‘Ik hoop wel meer...’ mompelde ze erachteraan.

Hij deed alsof hij het niet hoorde. Hij bespeelde zacht zijn gitaar en deed alsof hij daar volledig in opging.

Zo’n hufter was hij wel. In ieder opzicht.

Vecht terug mam, dacht hij. Vecht terug.

Hij wist dat ze dat niet zou doen. Dat ze dat nooit had gedaan. Dat ze altijd als een schildpad was geweest, die zich terugtrok in de veiligheid van het schild als het buiten even allemaal te veel werd. Afgesloten voor iedereen. En op dat moment haatte hij haar erom.

‘Ben je depressief of zo?’ Ida was zoals altijd ongevraagd Sofie’s kamer binnengerold met haar rolstoel, vulde de hele kamer zoals alleen zij dat kon doen in haar explosie van kleur, en had zichzelf voor haar geplaatst. Gezellig, noemde ze zichzelf. Een gezelschapsmens. Weinig mensen kenden haar goed genoeg om te weten dat ze niet daarom te pas en onpas overal binnenviel en geen enkele activiteit in de instelling miste.

Maar Sofie kende Ida. Al bijna net zolang als ze het leven kende. Ze wist dingen over Ida. En Ida wist dingen over haar. Niet alles, natuurlijk. Maar wie wist nu alles over een ander?

Sofie keek recht in de onderzoekende ogen van Ida. ‘Wat denk je zelf?’

Ida’s mond vormde een kleine lach. ‘Het was Agnes die dat zei. Je weet hoe ze is... Eegon zei al dat ze niet zo moest zeuren.’

‘Eegon zegt tegen iedereen dat ze niet moeten zeuren.’

‘Dat weet ik. En dat weet Agnes ook wel. Ze bedoelt het goed.’

‘Een beetje te goed af en toe, als je het mij vraagt,’ meende Sofie. ‘Maar misschien werkt ze daarom wel hier. Genoeg oudjes om te betuttelen.’

‘Soms lijkt je op Eegon. Weet je dat?’

‘Ik heb mijn tanden nog en zie niet grijs van de stoppels.’

‘Nee. Je bent alleen maar grijs.’ Ida grijnsde. Haar hele bolle gezicht grijnsde mee.

‘Ik wil alleen vandaag voor mijzelf hebben,’ zei Sofie toen.

Ida deed haar mond open alsof ze iets wilde zeggen, sloot hem weer, produceerde diepe denkrimpels in haar voorhoofd en deed toen pas weer haar mond open. ‘Het is vandaag vijfenzestig jaar geleden, nietwaar? Die dag dat jullie, nou ja...’

Sofie knikte.

Ida keek haar een paar tellen aan. ‘Ik begrijp het,’ zei ze toen. ‘Ik weet nog toen je... nou ja, later. Het had nooit zo mogen gaan.’

‘Nee. Het had niet zo mogen gaan.’

‘Maar je hebt je herinneringen...’

Sofie keek haar vriendin fronsend aan.

‘De herinneringen die je lief zijn,’ zei Ida. ‘Niet die van die ene dag.’

‘Ik heb ze allemaal.’

‘Maar je moet ze niet allemaal koesteren. Je weet wat ze zeggen... Het is beter om liefde te hebben gekend en te verliezen, dan nooit te hebben liefgehad.’

Sofie wist dat Ida op dit moment aan Benno dacht. Aan de man die ze innig lief had gehad en die tien jaar geleden al stierf. Ze zag het aan de blik, die wegdreef naar een plek, ver weg. Ida wist wat liefde was, omdat ze het zelf had meegemaakt. Ida wist zoveel meer. Maar nee, niet alles.

Ida legde haar handen weer op de wielen van de rolstoel. ‘Ik zeg wel tegen Agnes dat er niets mis met je is. Voordat ze hier zelf binnendendert.’

‘Graag. Want op dit moment weet ik niet hoe ik reageer als ze mij weer verstikt onder een deken van zorgzaamheid.’

‘We weten allebei hoe je dan reageert,’ zei Ida.

Sofie haalde haar schouders op alsof ze zich verontschuldigde.
Dat deed ze niet echt.
Sommige dagen wilde ze gewoon met rust gelaten worden.
Dit was zo'n dag.